

der, at Resultatet af en Sag som denne, der unægtelig har været et mægtigt Drivhjul under vor hele Bevægelse, og været benyttet i mange Læder i saa uendelig mange Retninger og paa saa mange Maader, maatte blive akkurat det samme, som det er blevet, og uagtet jeg ikke kan dølgge, at det er forekommet mig mange Gange, at der er skeet Overgreb, som jeg har maattet ansee for aldeles urigtige, saa kan jeg paa den anden Side heller ikke negte, at Sagen muligens er bleven noget ligegyldigt og noget sorgløst behandlet fra den anden Side, og at Omstændighederne derfor have ført det med sig, at det er gaaet, som det er. Jeg veed meget vel, at man blandt flere Grunde støtter en Tvangsløvs Berettigelse ogsaa paa Meninger og Resultater, som man er kommen til ved Grandfning og Fortolkning af ældre Lovbestemmelser, men jeg veed ogsaa, at disse Meninger, de være rigtige eller urigtige, ere blevne kraftig bestridte fra andre Sider, og at det endnu er og bliver et tvivlsomt Spørgsmaal, hvor Berettigelsen ligefrem ligger, men jeg troer tillige med det Samme at turde udtale, at hiin Mening, som netop med Grundfulde berettigede Tvangsløven, staar i Strid med den Opfatning af Retsforholdet mellem Fæster og Bruger, der i Tidens Løb har gjort sig gjældende i den folkelige Bevidsthed. Jeg tør trostlig appellere til enhver retsindig Fæster i Landet, og jeg troer neppe han med Sandhed vil kunne sige, at han paa den Tid, han indgik sin Fæstekontrakt med Gieren, har tænkt sig, at hans Fæste hjemlede ham Ret til de Fordringer, der senere om ikke af ham selv, saa dog i hans Navn og maaskee endog med hans Billigelse ere blevne gjorte gjældende. Jeg veed meget vel, at man kan sige: nu, saa at sige i den 11te Time at indlade sig paa en mindelig Overenskomst, det vilde være at slyde Sagen ud i en uvis Fremtid, og man erholdt da aldeles ingen Sikkerhed for, at Næmmedet opnaaedes, og endnu mindre Sikkerhed fik man for at faae Sagen ganske bragt tilende, hvorimod man med en Tvangsløv i Haanden vilde have større Sikkerhed for at faae Sagen afgjort; det er ganske rigtigt, at dette kan siges, naar man vil hugge Knuden over, naar man staar paa det Standpunkt, at man er

fuldkommen beroliget med Hensyn til Berettigelsen til at give en saadan Lov, hvad enten man seer hen til Tidspunktet eller til selve Lovens Indhold i og for sig; naar det er Tilfældet, kan der Intet være til Ginder for at gaae ind paa en Lov i saa Henseende. Men for at være det maa man være sikker paa, at alle fredelige og mindelige Midler have været prøvede, det troer jeg dog idetmindste bør være gaaet forud, Enhver maa i saa Henseende have dannet sig en fast Overbeviisning, og den har jeg endnu ikke. Da desuden, mine Herrer, er det et haardt Mittel, der her bruges, ja, maaskee endog saa et farligt Mittel (Udfrydelse af Tscherning) Ja, jeg veed, at den ærede Rigsdagsmænd og jeg neppe i denne Henseende samstemme i Anskuelse, men jeg maa alligevel udtale, at hans Billighedsfølelse vil tilfuge ham, at det er et haardt Mittel, naar man skrider til en saadan Lov; jeg appellerer i saa Henseende til den ærede Rigsdagsmænds Humanitet og det noble Sindelag, han har viist; ogsaa han vil til Slutningen erkjende, at det er et Mittel, som man maa betænke sig to Gange paa, forinden man bruger det. Jeg kan ikke komme fra den Tro, at han ikke er saa aldeles fast i den Mening, som negter, at det er et haardt Mittel, men det være nu, som det være vil, lad det være et haardt Mittel eller ikke, jeg skal ikke disputere om Ordene eller Meningen i saa Henseende. Man har paaastaet, jeg har meget ofte hørt det sige, at Godseierne have viist Utilbøielighed til at gaae ind paa mindelige Overenskomster; jeg troer ikke, at denne Paastand er rigtig, naar Talen er om Godseierne i Almindelighed. Jeg indrømmer, at der gives Undtagelser, men det forekommer mig, at de mange mindelige Overenskomster, som hidtil ere trufne, have afgivet Vidnesbyrd om det Modsatte. Alle disse Overenskomster afgive efter min Mening ikke blot Beviis for en redelig Smødefommen hos Godseierne, men de afgive ogsaa Vidnesbyrd om, at der, og det er Noget, hvorpaa jeg lægger Vægt, fordi jeg troer, at der endnu kan komme Meget ud af disse mindelige Overenskomster, i Sagens egen Natur er en stærk Opfordring for Vedkommende til at komme overeens. Der kan